

6.57x12.41	1	עמוד 11	הארץ - כותרת	03/02/2021	76089095-4
מאגנס - הוצאת ספרי - 25910					

מכתבים למערכת הארץ

סטאלין או רוח המפקד?

בתגובה על "אין נאצים בשירה של סבא שלי. הוא אמר שהיופי מרפא", מאת ליאור סורוקה ("הארץ", 31.1)

הדס קלדרון, נכדתו של המשורר אברהם סוצ'קבה, מעידה בסרטה הדוקומנטרי "מי יישאר?" כי סבה הוטס מיערות ליטא למוסקבה במאוס 1944 בפקודתו הישירה של סטאלין. כך נטען גם לפני כמה שנים ב"דבש שחור", סרטו הדוקומנטרי של אורי ברבש. למיטב ידיעתי זו אגדה פרטיזנית. במחקרי על אודות יהודי ברית המועצות בשנות מלחמת העולם השנייה לא מצאתי שום רמז לטיעון זה. פרופ' דוד פישמן, בספרו המרתק "מחתרת הנייר" (הוצאת מאגנס, 2020) מתאר בפרוטרוט את נסיבות הטסתו של סוצקבר מבסיס הפרטיזנים בליטא אל לב-לבה של רוסיה. מי שזים את הבאתו של המשורר הפרטיזן היהודי למוסקבה היה יוסטס פאלצ'קיס, נשיא ממשלת ליטא הקומוניסטית הגולה בבירה הסובייטית. הוא הכיר את סוצקבר בוילנה בתקופה של השלטון הסובייטי הקצר שם לפני פלישת גרמניה לברית המועצות. בשנים 1941-1944 נוקק סטאלין לתמיכתם של יהודים בתוך רוסיה ומחוצה לה במאמץ המלחמתי, והשימוש במשורר פרטיזן יהודי תאם מטרה זו. ואמנם, סוצקבר הופיע ופעל זמן מה במסגרת הוועד היהודי האנטי-פשיסטי הסובייטי שנוסד בכרכתו של "אבי העמים". אם כן, אפשר לטעון שהבאתו של סוצקבר למוסקבה נעשתה ברוח מדיניותו של סטאלין, אך לא ביוזמתו האישית.

פרופ (אמריטוס) שמעון רדלין, אונ' בן גוריון בנגב